

Heemraad Frank Wissink aan de slag met de dijken in de regio

Door Sjoerd Geurts

De Liemers is gevormd door het water. Smeltend landijs en de meanderende Rijn gaven decenia geleden vorm aan deze regio. De Liemers en water horen bij elkaar. In de prehistorie woonden de mensen op de oevers van de rivieren, verplaatsten Romeinen hun troepen via het water, vestigden bedrijven zich langs het water en werden producten en levensmiddelen met schepen aangevoerd. Maar niet alleen praktisch heeft het water de Liemers veel gebracht. Het waterrijke, groene en afwisselende landschap van 'De Liemers' wordt steeds vaker geroemd vanwege haar schoonheid.

‘Volop kansen langs het Liemerse water’

Frank Wissink kan het beamen. Tot zes jaar geleden was hij nog wethouder van de gemeente Montferland. Tegenwoordig staat er Heemraad op zijn visitekaartje. Met als portefeuille onder andere waterveiligheid. Vanuit die hoedanigheid buigt hij zich namens Waterschap Rijn en IJssel de komende jaren over de veiligheid van de dijken in de Liemers. Als voorzitter van een speciale stuurgroep was hij daarnaast betrokken bij de samenstelling van de eerste 'Waterbiografie van de Liemers', die medio maart een paar dagen voordat Nederland in lockdown ging - bij Thoen en Thans in Oud-Zevenaar werd gepresenteerd.

"Water is de essentie van de Liemers", vertelt Frank Wissink. "Als de Liemers zich ergens mee wil profileren dan moet water op nummer 1 staan. Hier hebben de mensen met water moeten leven en tegen water gestreden. In de Waterbiografie is 2000 jaar watermanagement beschreven en wordt duidelijk hoe de Liemers is ontstaan en welke belangrijke rol het water daarbij speelde. De dynamiek van het water en de manier waarop de mens daar door de eeu-

wen heen mee om ging, hebben geleid tot de huidige Liemers."

De Liemers speelt inderdaad al decennialang een cruciale rol in de verdeling van het Rijnwater: hier splitst de Rijn zich in meerdere rivieren. De Waterbiografie laat zien hoe water en mens zich door de jaren heen tot elkaar hebben verhouden, hoe het landschap is gevormd en hoe deze invloeden tot op de dag van vandaag zichtbaar zijn in het landschap? Frank Wissink: "Wij hopen dat de Waterbiografie een bouwsteen kan zijn voor toekomstig omgevingsbeleid en leidt tot concrete uitvoeringsprojecten."

De meningen verschillen soms, maar over welke Liemers hebben wij het bij de Waterbiografie?

"Historisch is de Liemers het gebied tussen de rivieren en landsgrens. Daar hoort onder andere ook Montferland bij. Maar in dit geval gaat het vooral om het gebied waar het water stroomt. Vanuit mijn functie denk ik vooral in dijken en dan heb ik het over het gebied van Spijk en Lobith tot en met Westervoort."

De Waterbiografie komt op een moment dat jullie met de dijken aan de slag gaan?

"Nederland is verdeeld in dijkkringen. De komende jaren kijken we naar een deel van de dijkkring (48-1) die loopt van Spijk tot Westervoort. Daar moeten we mee aan de slag omdat deze dijkkring is afgekeurd voor de lange termijn...."

Afgekeurd?

"Schrik niet, het is nog wel veilig hoor. We kijken vooral naar de lange termijn. De klimaatverandering en dan vooral de droogte en steeds extreme buien laten hun sporen na. We hebben bijvoorbeeld last van piping oftewel kwelwater dat zand uit de dijk meeneemt waardoor deze verzwakt. Dat proces ondermijnt de sterkte van de dijk. De dijken moeten daarom stabiel worden en als je niet vooruitkijkt, weet je dat je het gevecht met het water een keer verliest. Over vijftig jaar of over honderd jaar. Daarom gaan we nu al aan de slag. We inventariseren de komende jaren hoe ernstig het probleem is en welke maatregelen we kunnen nemen. Dit is overigens geen vrijblijvendheid. De Tweede Kamer heeft de Wet Nieuwe Normering aangenomen, waarin wordt gesteld dat de dijken die zijn afgekeurd aangepakt moeten worden. In 2050 moet alles weer veilig zijn."

Weer dat veranderende klimaat?

"Dat klopt. We staan er tegenwoordig anders voor dan vroeger. Op allerlei fronten. Nederland was bijvoorbeeld altijd ingericht op het afvoeren van water, nu proberen we het water door de toenemende droogte juist vast te houden. Een andere manier van kijken, denken en handelen. Daar moet iedereen zijn steentje aan bijdragen. Particulieren maar ook bedrijven. Het beton moet echt plaatsmaken voor meer groen. Ook op bedrijventerreinen. Zodat het water weg kan en de omgeving voor koelte zorgt. Wij hebben op een zonnige dag bij het kantoor van het

Frank Wissink is Heemraad en loco Dijkgraaf bij Waterschap Rijn & IJssel met als portefeuille waterveiligheid, klimaatadaptatie, vergunningverlening, handhaving, Omgevingswet. De waterbiografie is opgesteld in opdracht van Liemers++ en mogelijk gemaakt door de samenwerking tussen het Waterschap Rijn en IJssel, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en LiemERS++.

Waterschap in Doetinchem de temperatuur gemeten. Hier is groen en water. Nog geen kilometer verderop hebben we bij winkelcentrum De Huet in Doetinchem dezelfde meting gedaan. Daar ligt alleen beton en bestrating. Er zat zes graden verschil in. Water en groen werken als een airco. Bij herinrichtingsplannen moeten we daar aandacht aan schenken. En let op: ook parkeerplaatsen kun je vergroenen!"

Zoals op het 'groene' bedrijventerrein Innofase in Duiven?

"Daar vinden bedrijven elkaar. Warmte die over is bij het ene bedrijf wordt gebruikt door een ander bedrijf. En afvalwater dat teveel is bij het ene bedrijf wordt door een ander bedrijf als koeling gebruikt. We gaan naar een circulaire economie. Daar moeten bedrijven op voor-sorteren."

Terug naar de dijken. De nieuwe aandacht biedt ook kansen?

"Vroeger keken we naar de problemen ter plaatse, verhoogden we zonnig de dijken en vertelden we onze inwoners vervolgens dat ze weer veilig waren. Tegenwoordig pakken we het breder op. We kijken naar meekoppelkansen! Als we toch aan de slag moeten, onderzoeken we of er tegelijkertijd meer mogelijk is. Veiligheid blijft voorop staan,

maar verder kan er best veel. Kortom: er liggen volop kansen langs het Liemerse water. Daar helpt de Waterbiografie ook bij met inspiratiebeelden. Hoe leuk is het niet om de historie uit de Waterbiografie mee te nemen als we toch al aan de slag gaan. We willen graag voorwaarden creëren om deze kansen te pakken. Fietspaden, duurzame woningen, circulaire initiatieven, recreatie, toerisme. We staan voor veel open. Niet dat meteen alles kan en mag en we gaan ook niet aan alle wensen meebetalen, maar we kunnen goede ideeën wel meenemen in onze plannen...."

Bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid?

"Jazeker. Er komt bijvoorbeeld een nachthaven bij Lobith, een project van Rijkswaterstaat. De schepen die daar liggen, stoten diesel uit. Maar met de vernieuwde dijken kun je een duurzame stroomvoorziening creëren: de zogenaamde walstroom waarbij je de stroom duurzaam opwekt en de dieselmotoren uit kunnen blijven. De schippers hoeven dan alleen de stekker in het stopcontact te steken. Dit gaan we trouwens ook doen bij de Rijnkade in Arnhem, een mooi project van het waterschap."

En recreatie?

"Fietsers vinden in de Liemers hun weg langs water en dijken. De Waterbiografie biedt mooie doorkijkjes. Wat te denken van het idee om een stukje van de dijk transparant te maken zodat je kunt zien hoe deze is opgebouwd, hoe de dijk er van binnen uitziet. Dat doet iets met waterbewustzijn van mensen. Zo is er van alles te bedenken. Het is mooi om het water in de Liemers uit te dragen...."

Tot slot: wat brengt de Waterbiografie jullie?

"Nu wij met de dijken aan de slag gaan, is het interessant om de historie van dit gebied goed te kennen. Het houdt me bezig hoe oude watergangen lopen. Het gebied bij Zevenaar heeft bijvoorbeeld veel last van droogte, maar je kunt er geen water inlaten. Wellicht liggen er kansen via oude watergangen. Waar je wel weer water in laat en opslaat. Dat is ingewikkeld, maar wel interessant om eens te onderzoeken. Dankzij de Waterbiografie weten we waar deze vroegere watergangen liggen. Wie weet wat we daarmee kunnen...."

